

dr Małgorzata Dziembala

Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Wspieranie innowacyjności gospodarek regionalnych w świetle Strategii Europa 2020

WPROWADZENIE

W strategii Europa 2020 nakreślono główne kierunki działań, których realizacja powinna umożliwić zbudowanie silnej gospodarki europejskiej, a zarazem pozwolić na trwałe wyjście z kryzysu. „Rozwój inteligentny” stanowi jeden z trzech priorytetów tej strategii, w ramach którego podejmowane będą działania i projekty przewodnie odnoszące się do budowania gospodarki innowacyjnej, gospodarki wiedzy. W proces implementacji strategii będą włączone nie tylko Komisja Europejska, poszczególne państwa członkowskie, lecz również podmioty szczebla regionalnego i lokalnego oraz społeczeństwo. Brak bowiem zaangażowania podmiotów regionalnych i lokalnych w realizację strategii lisbońskiej stanowił istotną przyczynę jej niepowodzenia [*Facing the challenge. The Lisbon Strategy...*, 2004].

W ramach priorytetu Rozwój inteligentny będą wdrażane projekty przewodnie, wśród nich projekt: Unia innowacji. Źródłem jej finansowania będą m.in. fundusze strukturalne, środki państw członkowskich, jak również przewiduje się, w większym stopniu, zmobilizowanie instytucji prywatnych do wspierania działalności badawczej i rozwojowej oraz zostaną wprowadzone nowe instrumenty.

Celem artykułu jest wskazanie na główne kierunki działań związanych ze wspieraniem innowacyjności ujętych w strategii Europa 2020 i w projekcie przewodnim Unia innowacji, w których realizację włączone są europejskie regiony. Wskaże się również na znaczenie funduszy strukturalnych dla wspierania regionalnych polityk w zakresie innowacji.

WSPIERANIE INNOWACYJNOŚCI W RAMACH STRATEGII EUROPA 2020 – GŁÓWNE KIERUNKI

W Strategii Europa 2020¹ wskazano trzy ogólne priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

¹ Podpunkt ten opracowano na podstawie dokumentu: *Europa 2020...*, 2010.

Pierwszy z tych priorytetów, tj. rozwój inteligentny odnosi się do budowania gospodarki, która ma być oparta na wiedzy i innowacji. Sformułowano także pięć wymiernych celów UE. W strategii podkreślono konieczność intensyfikacji współpracy podmiotów i instytucji różnych szczebli, bowiem jak wskazano: „do realizacji nowej strategii potrzebne są skoordynowane działania w całej Europie, obejmujące również partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego” [*Europa 2020...*, 2010, s. 3].

We wdrażanie strategii będą zaangażowane następujące instytucje: Rada Europejska, Komisja Europejska, Parlament Europejski. Będą również włączane instytucje i podmioty krajów członkowskich różnych szczebli, w tym władze lokalne i regionalne, partnerzy społeczni i inne zainteresowane podmioty. Wprowadzono model zarządzania gospodarczego opartego na podejściu tematycznym, stanowiącym jego pierwszy filar. Oznacza to, że należy skupić wysiłki na osiągnięciu wskazanych, wymiernych celów unijnych poprzez podejmowanie działań na szczeblu krajowym i unijnym. Natomiast państwa członkowskie będą przygotowywać odpowiednie sprawozdania krajowe, stanowiące pomoc przy opracowywaniu strategii wyjścia z kryzysu. Sprawozdania te będą podlegać ocenie. Zostaną również opracowane zintegrowane wytyczne wyznaczające zakres priorytetów UE. Natomiast dla każdego z państw członkowskich UE będą przygotowywane zalecenia strategiczne, które powinny zostać uwzględnione, w przeciwnym bowiem razie, kraje te otrzymają ostrzeżenia.

Jak wskazano w strategii, kryzys unaoczniał wiele słabości strukturalnych UE. Niedostateczne inwestycje w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej stanowią jedną z przyczyn niskiej stopy wzrostu w Europie. Również problemem jest niski poziom wykorzystania ICT, czy też występujące trudności w zakresie wprowadzania innowacji. Niskie wskaźniki zatrudnienia w Europie (w porównaniu do USA i Japonii) oraz starzenie się społeczeństwa wpływają na niskie tempo wzrostu w Europie.

W związku z tym działania mające na celu wspieranie gospodarki innowacyjnej zostały ujęte w ramach priorytetu Inteligentny rozwój, w którym wskazano na konieczność podjęcia działań na rzecz poprawy jakości edukacji. Wspieranie transferu technologii i wiedzy, zwiększenie wykorzystania ICT, działania na rzecz komercjalizacji wyników badań – są również rekomendowane. Realizacja nakreślonego priorytetu będzie skuteczna, gdy wspierana będzie przedsiębiorczość, zostaną zapewnione środki finansowe, jak również będą implementowane inne działania. W związku z tym podkreślono nie tylko konieczność zwiększenia wydatków na badania i rozwój, lecz i dokonanie zmian w ich strukturze (zbyt niski jest udział sektora prywatnego w finansowaniu działalności B+R). Wskazano także na znaczenie stymulowania rozwoju działalności badawczo-rozwojowej w sektorze prywatnym. Istotne jest rozwijanie kształcenia ustawicznego i intensyfikowanie w tym kierunku działań oraz budowanie społeczeństwa cyfrowego.

Docelowa wielkość nakładów na B+R w relacji do PKB ma wynieść 3% dla UE. Każdy z krajów członkowskich określił wartości tego wskaźnika, który zamierza osiągnąć w okresie obowiązywania strategii (tabela 1).

Tabela 1. Wielkość nakładów na działalność B+R w relacji do PKB (w %) zaproponowana przez państwa członkowskie, którą zamierzają osiągnąć w celu realizacji strategii Europa 2020

Kraj	docelowa wielkość nakładów	Kraj	docelowa wielkość nakładów
1. Austria	3,76	15. Włochy	1,53
2. Belgia	2,6–3,0	16. Litwa	1,9
3. Bułgaria	1,5	17. Luksemburg	2,6
4. Cypr	0,5	18. Łotwa	1,5
5. Czechy	2,7	19. Malta	0,67
6. Niemcy	3,0	20. Niderlandy	brak celu w Narodowym Programie Reform
7. Dania	3,0	21. Polska	1,7
8. Estonia	3,0	22. Portugalia	2,7–3,3
9. Grecja	2,0	23. Rumunia	2,0
10. Hiszpania	3,0	24. Szwecja	4,0
11. Finlandia	4,0	25. Słowenia	3,0
12. Francja	3,0	26. Słowacja	0,9–1,1
13. Węgry	1,8	27. Zjednoczone Królestwo	brak celu w Narodowym Programie Reform
14. Irlandia	brak celu w Narodowym Programie Reform		

Źródło: [Progress report..., 2011, s. 14–15].

PROJEKT PRZEWODNI „UNIA INNOWACJI” – KIERUNKI WSPARCIA

Unia innowacji stanowi jeden z projektów przewodnich wdrażanych w ramach priorytetu Rozwój inteligentny². Jego celem jest wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej dla rozwiązania istotnych problemów UE. Proponowane działania są wdrażane na poziomie Komisji, jak również wyszczególniono działania implementowane przez państwa członkowskie.

Działania realizowane na poziomie Komisji są ukierunkowane m.in. dokończenie procesu budowania europejskiej przestrzeni badawczej. Działalność inno-

² Jeśli nie podano innego źródła to podpunkt ten opracowano na podstawie: [Projekt przewodni strategii Europa 2020..., 2010].

wacyjna realizowana przez przedsiębiorstwa ma zostać wzmocniona, gdyż planuje się poprawić warunki ramowe, m.in. poprzez wprowadzenie jednolitego patentu. Promowane będzie tworzenie europejskich partnerstw innowacyjnych, włączając w tę współpracę różne podmioty, zarówno z poziomu UE, jak i państw członkowskich. Instrumenty wspierające innowacje, wśród nich fundusze strukturalne, czy też programy ramowe pełnią istotną rolę, a w związku z tym proponuje się m.in. usprawnienie dostępu do tych funduszy. Także proponuje się realizowanie partnerstw, budowanie powiązań w które są włączane świat nauki i biznesu.

Wyszczególniono również działania, które będą realizowane przez państwa członkowskie. Przewiduje się przeprowadzenie reform w poszczególnych krajach odnośnie do systemów realizacji działalności badawczo-rozwojowej oraz innowacyjnej. Także priorytetowo należy potraktować wydatki na wiedzę i promować instrumenty zachęcające kapitał prywatny do dokonywania inwestycji w tym obszarze. Dla budowania gospodarki wiedzy należy zwiększyć liczbę absolwentów nauki ścisłych, w tym matematyki [*Europa 2020...*, 2010, s. 14–15].

W strategii Europa 2020 sformułowano jedynie ogólne zapisy dotyczące tej inicjatywy, natomiast jej szczegółowa charakterystyka została dokonana w odpowiednim dokumencie [*Projekt przewodni strategii Europa 2020...*, 2010]. W inicjatywie położono nacisk na działania tworzące podstawę wiedzy, jak również przeciwdziałające jej fragmentacji. W związku z tym proponuje się budowanie nowoczesnego systemu edukacji, realizację reformy szkolnictwa wyższego, w tym należy dokonać większego zróżnicowania europejskich uniwersytetów, jeśli chodzi o profile. Zakłada się zwiększenie liczby naukowców, jak również poprawę ich mobilności. W opracowywanie programów nauczania należy w większym stopniu włączyć przedsiębiorstwa.

Zwraca się uwagę na konieczność dokończenia tworzenia jednolitej europejskiej przestrzeni badawczej, jak również powinny zostać podjęte działania w zakresie intensyfikacji współpracy transgranicznej. Środki będą w większym stopniu przeznaczone na budowę europejskiej infrastruktury badawczej uznanej za priorytetową i na poprawę jej potencjału.

Na tworzenie Unii innowacji mają zostać ukierunkowane instrumenty finansowe UE, a w związku z tym dotychczas istniejące instrumenty finansujące badania, innowacje wymagają usprawnienia. Przewiduje się promowanie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii. Planuje się także realizowanie działań związanych z wprowadzaniem dobrych pomysłów na rynek i usuwanie istniejących w tym względzie przeszkód.

Jednym z istotnych kierunków tej inicjatywy jest zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej, bowiem wskazano: „Unia innowacji musi objąć wszystkie regiony [...]. Europa nie może dopuścić do powstania przepaści między najbardziej innowacyjnymi regionami a resztą Unii” [*Projekt przewodni strategii Europa 2020...*, 2010, s. 22]. W związku z tym konieczne jest zwiększenie efektywności wydatkowania środków unijnych na rzecz innowacji. Chodzi o to, aby nie

przekazywać środków na projekty, które się dublują lub też na takie, które nie przyczyniają się do budowania tzw. inteligentnej specjalizacji regionów. Podkreśla się konieczność zwiększenia wydatkowania tych funduszy na projekty o skali międzynarodowej, wspierających infrastrukturę badawczą, na klastry wiedzy, na rzecz przyciągania prywatnych zasobów do sfery B+R. Popyt na innowacyjne produkty bądź usługi można wykorzystać poprzez zamówienia publiczne (na projekty współfinansowane ze środków UE). Podnoszenie nowych umiejętności/ich nabywanie może dokonywać się ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W większym stopniu powinny być wykorzystane programy wspierające współpracę transgraniczną na rzecz rozwoju regionów. W ramach działań promujących spójność przewiduje się także te, związane z wykorzystaniem innowacji w sferze społecznej. W związku z tym wdrożony zostanie pilotażowy program europejskich innowacji społecznych wspierany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, także program badań w zakresie innowacji w sektorze publicznym oraz odnośnie do innowacji społecznych.

Jak wskazuje Komisja, konieczne jest tworzenie europejskich partnerstw innowacji, co stanowi kolejny priorytetowy kierunek działań. Również promowana będzie międzynarodowa współpraca naukowa i technologiczna, realizowana z państwami trzecimi. Jednakże implementacja Unii innowacji wymaga, aby była ona wdrażana na wszystkich poziomach, włączając w to poziom regionalny. W związku z tym proponuje się realizację reformy systemów badań i innowacji w państwach członkowskich. Państwa członkowskie zachęcane będą do przeprowadzenia samooceny swoich systemów, a następnie do wskazania na kluczowe działania (reformy) do wdrożenia. Ponadto, pomiar postępów na drodze do osiągnięcia Unii innowacji będzie dokonywał się w oparciu o wskaźniki: odnoszące się do wielkości inwestycji w sferze badań i rozwoju oraz w oparciu o wskaźnik innowacji, który zostanie przygotowany.

Jednakże, aby Unia innowacji została zrealizowana, konieczne jest zaangażowanie podmiotów różnych szczebli, a w związku z tym następny priorytetowy kierunek określono jako „wspólne zobowiązanie przekształcenia Unii innowacji w rzeczywistość” [*Projekt przewodni strategii Europa 2020...*, 2010, s. 33]. Poszczególnym instytucjom UE przypisano zakres odpowiedzialności we wdrażanie tej inicjatywy. Wskazano, że państwa członkowskie oraz ich regiony będą odpowiadać za realizację struktur zarządzania.

Podkreślono, że „ważnym elementem strategii Europa 2020 będzie nadal kwestia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, tak aby wykorzystać całą energię i potencjał i skierować je na realizację priorytetów strategii. Polityka spójności i jej fundusze strukturalne są ważne same w sobie, ale oprócz tego są to również istotne mechanizmy umożliwiające osiągnięcie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w państwach członkowskich i na poziomie regionalnym” [*Europa 2020...*, 2010, s. 24].

**INNOWACYJNOŚĆ EUROPEJSKICH GOSPODAREK KRAJOWYCH
I REGIONALNYCH – WYBRANE WSKAŹNIKI**

W strategii Europa 2020 sformułowano wskaźniki do osiągnięcia, które wyznaczać będą zarazem stopień realizacji tego programu gospodarczego UE. Wskaźniki odnoszą się do pięciu wymiarów tej strategii, które stanowią: zatrudnienie, badania i rozwój/innowacyjność, zmiany klimatyczne/energia, edukacja, ubóstwo/wykluczenie. W odniesieniu do innowacyjności gospodarek utrzymano dotychczas obowiązujący wskaźnik określony poprzez wielkość ponoszonych nakładów na działalność B+R w relacji do PKB na poziomie 3%. Na ogół kraje członkowskie UE poprawiły ten wskaźnik w 2009 roku, w porównaniu do roku 2000, poza Belgią i Słowacją. Natomiast Dania, Estonia, Austria i Portugalia to kraje, które odnotowały największe zmiany odnośnie do tego wskaźnika. Zwraca uwagę zwłaszcza Estonia, w którym to kraju relacja nakładów na działalność B+R w odniesieniu do PKB w 2000 roku stanowiła zaledwie 0,6%, podczas gdy w 2009 roku wyniosła już 1,42%. W 2009 roku jedynie kraje skandynawskie, tj. Dania, Finlandia i Szwecja, przekroczyły docelową wielkość wskaźnika. W Polsce wielkość nakładów na B+R w relacji do PKB jest wciąż niska, bowiem o ile w 2000 roku stanowiła ona 0,64%, to w 2009 wyniosła 0,68%. Stopień wypełniania tego kryterium przez państwa członkowskie przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (w %) w krajach członkowskich UE

Kraje	2000	2005	2009
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
UE-27	1,86 (s)	1,82 (s)	2,01 (s)
Belgia	1,97	1,83	1,96 (p)
Bułgaria	0,51	0,46	0,53 (p)
Republika Czeska	1,21	1,41	1,53
Dania	2,24	2,46	3,02 (e)
Niemcy	2,45	2,49	2,82 (e)
Estonia	0,6	0,93	1,42(p)
Irlandia	1,12	1,25	1,77(p)
Grecja	0,6 (*)	0,59	0,58 (**e)
Hiszpania	0,91	1,12	1,38
Francja	2,15	2,1	2,21(p)
Włochy	1,05	1,09	1,27(p)
Cypr	0,24	0,4	0,46(p)
Łotwa	0,44	0,56	0,46
Litwa	0,59	0,75	0,84
Luksemburg	1,65	1,56	1,68(p)
Węgry	0,79	0,95	1,15
Malta	:	0,56	0,54
Niderlandy	1,82	1,9	1,84(p)

1	2	3	4
Austria	1,94 (e)	2,45 (e)	2,75 (ep)
Polska	0,64	0,57	0,68
Portugalia	0,73(e)	0,78	1,66 (p)
Rumunia	0,37	0,41	0,47
Słowenia	1,39	1,44	1,86
Słowacja	0,65	0,51	0,48
Finlandia	3,35	3,48	3,96
Szwecja	3,58 (*)	3,56 (b)	3,62(p)
Zjednoczone Królestwo	1,81	1,73	1,87(p)

Objaśnienie:

s – dane szacunkowe EUROSTAT-u; e – dane szacowane; p – dane wstępne,

* dane za 1999 r., ** dane za 1997 r.

Źródło: dane pozyskane z bazy danych EUROSTAT [<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/...>].

Działalność badawczo-rozwojowa w europejskich regionach jest skoncentrowana w kilku wiodących ośrodkach. Największe nakłady na tę działalność, powyżej 5% PKB, odnotowano w następujących regionach: Braunschweig (Niemcy) 6,77%, w regionie Zjednoczonego Królestwa we Wschodniej Anglii stanowiły 5,72%, w regionie Finlandii Pohjois-Suomi 5,38%. Również wysoki był ten wskaźnik w regionie duńskim Hovedstaden, gdyż wyniósł 5,09% w 2007 roku [*Science, technology and innovation...*, 2011, s. 29–30]. Także inne wskaźniki odnoszące się do działalności innowacyjnej wskazują na koncentrację aktywności badawczo-rozwojowej. Wiodącym regionem, jeśli chodzi o udział personelu zaangażowanego w działalność B+R w całkowitym zatrudnieniu w regionie w 2007 roku była Północno-Wschodnia Anglia (5,7%). Również wysoki udział personelu B+R odnotowano w duńskim regionie Hovedstaden (4,95%), jak i w innych regionach, w których zlokalizowane są stolice: w Pradze (4,8%), w Wiedniu (4,73%). W pozostałych europejskich regionach wskaźnik ten kształtował się na ogół poniżej 4% [*Science, technology and innovation...*, 2011, s. 45–46]. Pod względem wniosków patentowych przypadających na 1 milion mieszkańców w 2006 roku wyróżniały się przede wszystkim regiony niemieckie [*Science, technology and innovation...*, 2011, s. 100]. W 2009 r. największy udział zatrudnionych w sektorach wysokiej techniki w ogólnym zatrudnieniu posiadał region Oxfordshire (Zjednoczone Królestwo), gdyż wyniósł 10% [*Science, technology and innovation...*, 2011, s. 120].

Poszczególne kraje członkowskie UE charakteryzują się zróżnicowanymi wynikami pod względem innowacyjności, jak wskazują wyniki dorocznego raportu UE nt. innowacyjności gospodarek europejskich. Republika Czeska, Grecja, Węgry, Włochy, Polska, Słowacja i Hiszpania zostały zaklasyfikowane do grupy krajów określanych mianem „umiarkowani innowatorzy” (tabela 3).

Tabela 3. Liderzy pod względem wzrostu innowacyjności

Grupa	Stopa wzrostu w zakresie działalności innowacyjnej	Stopa wzrostu	Liderzy wzrostu	Kraje charakteryzujące się umiarkowanym wzrostem	Kraje charakteryzujące się powolnym wzrostem
Liderzy innowacji		1,68 %	Finlandia, Niemcy		Dania, Szwecja
Podążający za innowacjami		2,68 %	Estonia, Słowenia	Austria, Belgia, Francja, Irlandia, Luksemburg, Niderlandy	Cypr, Zjednoczone Królestwo
Umiarkowani innowatorzy		3,5 %	Malta, Portugalia	Republika Czeska, Grecja, Węgry, Włochy, Polska, Słowacja, Hiszpania	
„Skromni” innowatorzy		3,3 %	Bułgaria, Rumunia	Łotwa	Litwa

Źródło: [Innovation Union Scoreboard (IUS) 2010..., 2011, s. 14].

WSPIERANIE INNOWACYJNOŚCI REGIONÓW Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UE

Wsparcie z funduszy strukturalnych na rzecz badań, rozwoju technologicznego i innowacji (RTDI) systematycznie wzrasta³. O ile w latach 2000–2006 przeznaczono 29,5 mld euro z funduszy strukturalnych, to w obecnym okresie programowania alokacja funduszy na RTDI wynosi 70 mld euro. Znaczenie funduszy strukturalnych we wspieraniu innowacji w każdym z europejskich regionów jest zróżnicowane. Fundusze strukturalne ukierunkowane na wspieranie innowacji pełniły ważną/bardzo ważną rolę w opracowaniu regionalnych strategii innowacji, na co wskazało niewiele mniej niż połowa z regionów poddanych analizie (tj. 89 ze 191 regionów). Tym niemniej jednak były również regiony, które wskazały, iż znaczenie tych środków w opracowywaniu regionalnych strategii innowacji jest niskie lub też bardzo niskie (wskazanie dokonane przez 53 regiony).

Można dokonać oceny znaczenia funduszy strukturalnych dla finansowania innowacji, jak również dla opracowania regionalnych strategii innowacji. W związku z tym wyszczególniono cztery grupy regionów. Pierwsza grupa obejmuje regiony,

³ Ten podpunkt opracowano na podstawie: [Regional Innovation Monitor..., 2011]. Badaniem objęto 191 europejskich regionów.

w których znaczenie funduszy jako źródła finansowania jest niskie, tym niemniej fundusze te posiadają wysokie/średnie znaczenie dla rozwoju strategii. Kolejną grupę stanowią regiony, w których znaczenie funduszy strukturalnych jest stosunkowo niskie (lecz o wysokim znaczeniu dla rozwoju strategii). W grupie trzeciej ujęto regiony, w których fundusze strukturalne są bardzo istotne, jednakże w grupie tej znajdują się zarówno regiony, dla których te środki przy opracowywaniu strategii posiadają wysokie lub też niewielkie znaczenie. Natomiast do grupy czwartej zaklasyfikowano regiony, dla których fundusze strukturalne są istotne przy rozwijaniu regionalnych polityk innowacyjnych i posiadają bardzo wysokie lub też bardzo niskie znaczenie dla rozwoju strategii innowacji. Do grupy tej zaliczono m.in. regiony polskie i bułgarskie. Środki funduszy strukturalnych posiadały bardzo wysokie znaczenie dla rozwoju strategii innowacji w następujących polskich województwach: śląskim, wielkopolskim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, opolskim, pomorskim. Natomiast dla regionów bułgarskich fundusze posiadają niskie znaczenie dla rozwoju strategii innowacji.

Można również pogrupować kraje uwzględniając znaczenie funduszy strukturalnych i potencjał rządu (*governance capacity*). Wyodrębnia się zatem następujące grupy krajów określanych mianem: budowanie potencjału (*capacity building*), integracja i eksperymenty. W zależności, do której grupy zostały zaklasyfikowane kraje i ich regiony zarekomendowano koncentrację działań polityki innowacyjnej na określonych obszarach (tabela 4). Polskę, Słowację i Bułgarię zaliczono do grupy krajów „budujących potencjał”. Charakteryzują się niskim regionalnym potencjałem rządu, przy czym znaczenie środków funduszy strukturalnych na szczeblu regionalnym jest bardzo ważne. W związku z tym działania realizowane ze środków funduszy wspierają budowanie potencjału rządu, jak i potencjału w zakresie B+R.

Tabela 4. Główne obszary polityki innowacyjnej (pożądane) w zależności od typu regionu

typy regionów obszary polityki innowacyjnej	Budowanie potencjału	Integracja	Eksperymentowanie
Promowanie badań stosowanych i rozwoju produktu	centralne	ograniczone	bardzo ograniczone
Transfer wiedzy i wsparcie dla pól innowacyjnych i klastrów	ograniczone	centralne	istotne
Wsparcie dla tworzenia środowiska sprzyjającego innowacjom	istotne	istotne	istotne

Źródło: [Regional Innovation Monitor..., 2011, s. 61].

W regionach „budujących swój potencjał” wsparcie należy przeznaczyć na przedsięwzięcia rozwijające ten potencjał, lecz również uwzględnić kreowanie inteligentnej specjalizacji. Działania te muszą być jednak ukierunkowane strategicznie – za-

miast wspierać wiele różnorodnych projektów, co powoduje rozproszenie środków, muszą być one skoncentrowane. Fundusze strukturalne należy przeznaczyć na rozwój infrastruktury badawczej, na bezpośrednie subsydia dla projektów B+R. Stworzy to podstawę dla transferu wiedzy i budowania środowiska innowacyjnego w tego typu regionach. Ponadto istotne są także ułatwienia w dostępie do finansowania innowacji, rozwój kapitału ludzkiego itd.

Wspierać należy transfer technologii, czy też rozwiązań innowacyjnych do przedsiębiorstw. Jednak działania podejmowane na szczeblu regionalnym powinny być komplementarne do tych, realizowanych na szczeblu narodowym.

Jak wskazują doświadczenia z realizacji projektów RTDI współfinansowanych z funduszy strukturalnych, istotne jest wypracowanie strategicznego podejścia w zakresie wykorzystania tych środków.

PODSUMOWANIE

W realizację priorytetu strategii Europa 2020 ukierunkowanego na rozwój wiedzy i innowacji zostały włączone także europejskie regiony. Działalność badawczo-rozwojowa i innowacyjna jest bowiem wciąż skoncentrowana w wiodących regionach. Polityka spójności w większym stopniu będzie wspierać przedsięwzięcia mające na celu zmniejszanie istniejących nierówności pomiędzy jednostkami terytorialnymi w zakresie ich potencjału innowacyjnego. Wdrażanie tej strategii powinno zatem przyczynić się do poprawy potencjału innowacyjnego ubogich regionów, a tym samym i do zwiększenia spójności społeczno-ekonomicznej UE.

W realizację strategii Europa 2020 zaangażowane muszą zostać instytucje i podmioty regionalne, a także lokalne oraz społeczeństwo. Fundusze strukturalne, obok innych instrumentów finansowych, stanowiąc będą ważne źródło finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, tym bardziej że wielkość funduszy strukturalnych kierowanych na RTDI wciąż wzrasta. Jak wskazują dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją projektów z zakresu RTDI, znaczenie tych środków dla finansowania polityki innowacyjnej i budowania regionalnych strategii innowacji w poszczególnych regionach jest zróżnicowane. W nowym okresie programowania należy zwrócić uwagę na lepsze ukierunkowanie strategiczne tych środków. W Polsce fundusze strukturalne powinny być przede wszystkim przeznaczone na budowanie potencjału regionów w zakresie RTDI oraz środowiska sprzyjającego innowacjom.

LITERATURA

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators (dostęp 29.08.2011).

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Komunikat Komisji, Bruksela 3.3.2010, KOM (2010) 2020.
- Innovation Union Scoreboard (IUS) 2010, The innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation*, PRO INNO Europe paper nr 18, European Union 2011, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2010_en.pdf (dostęp 29.08.2011).
- Progress report on Europe 2020, Annual growth survey, Annex 1*, European Commission, Brussels COM (2011) 11-A1/2.
- Projekt przewodni strategii Europa 2020 Unia innowacji*, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów, Komisja Europejska, Bruksela, 6.10.2010, COM (2010) 546.
- Regional Innovation Monitor. Innovation patterns and innovation policy in European regions – trends, challenges and perspectives. 2010 annual report*, Project no. 0932, to the European Commission Enterprise and Industry Directorate-General, Directorate D – Industrial Innovation and Mobility Industries, J. Walendowski (Technopolis Group), H. Kroll, T. Stahlecker, E. Baier (Fraunhofer ISI), R. Wintjes, H. Hollanders (UNU MERIT), <http://www.merit.unu.edu/publications/uploads/1308311655.pdf> (dostęp 29.08.2011).
- Facing the challenge. The Lisbon Strategy for growth and employment. Report from the High Level Group chaired by Wim Kok, November 2004*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2004.
- Science, technology and innovation in Europe*, 2011 edition, Eurostat pocketbooks, European Union 2011.

Streszczenie

Wspieranie inteligentnego rozwoju stanowi jeden z priorytetów wdrażanych w ramach Strategii Europa 2020. Odnosi się do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, gospodarki innowacyjnej. Priorytet ten będzie realizowany na poziomie regionalnym, krajowym oraz unijnym, a podmioty poszczególnych szczebli są włączone w implementację. W jego ramach wdrażany jest projekt przewodni „Europa innowacji” mający na celu wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do rozwiązywania problemów z którymi borykają się państwa członkowskie, jak i cała UE. Polityka spójności ma do odegrania istotną rolę w finansowaniu poszczególnych priorytetów tej strategii. W poprzednim okresie programowania fundusze strukturalne wspierały działania ukierunkowane na rzecz budowania potencjału innowacyjnego europejskich regionów.

Supporting Regional Economies Innovation in the Light of Europe 2020 Strategy

Summary

Supporting intelligent development constitutes one of the priorities implemented within Europe 2020 Strategy. It refers to development of economy based on knowledge, innovative economy. This priority will be performed at the regional, national and Union level. The major project “Europe of innovation” is implemented within this priority and it is aimed to make use of research and development activity as well as innovative activity to solve problems faced by Member States and the whole EU. Cohesion policy has an important role to play in financing particular priorities of this strategy. In the previous programming period structural funds supported activities focused on developing innovative potential of European regions.